

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA CHEMICKO-TECHNOLOGICKÁ

Ústav chemie a technologie makromolekulárních látek
Oddělení nátěrových hmot a organických povlaků

Vliv nanočástic La_2O_3 na vlastnosti vodou-ředitelného samo-sítujícího akrylátového latexu

D. Steinerová, A. Kalendová, J. Machotová

14. Konference Pigmenty a Pojiva

15. 11. – 16. 11. 2021

TEORETICKÁ ČÁST

ÚVOD DO PROBLEMATIKY

- Průmysl nátěrových hmot je jedním z nejvíce regulovaných odvětví na světě, a z tohoto důvodu byli výrobci v posledních 40 letech nuceni zavádět technologie s nízkým obsahem těkavých organických rozpouštědel (VOC) či bez-rozpouštědel.
- Vodou-ředitelné nátěry jsou vhodnou alternativou k nátěrům na bázi rozpouštědel.
- Vodou-ředitelné nátěrové hmoty představují kvalitní, univerzální a ekologicky šetrnou volbu, splňující evropské a americké předpisy, ale podléhají mikrobiální kolonizaci.

MIKROBIÁLNÍ PROBLEMATIKA

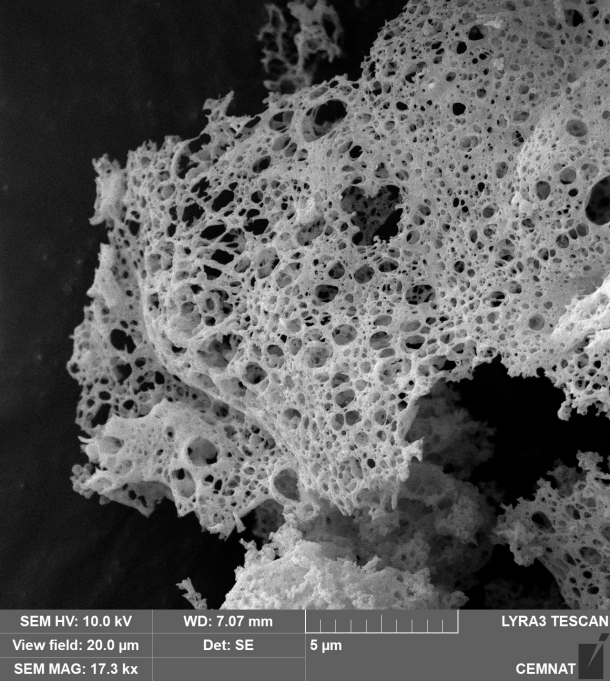
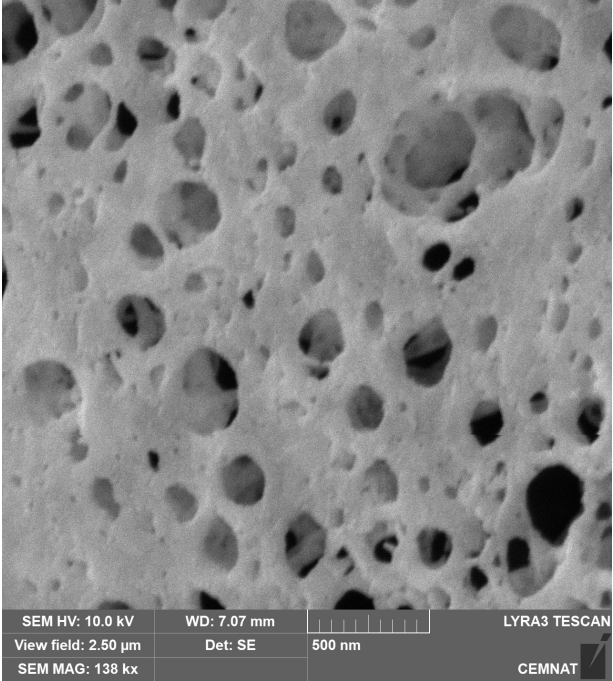
- Mikrobiální infekční nemoci jsou závažným zdravotním a sociálně-ekonomickým problémem, který přitahuje pozornost veřejnosti po celém světě.
- Pro barvy a nátěry existuje široký výběr antimikrobiálních přísad, v minulosti byly používaly různé anorganické a organické sloučeniny, ale mnoho z nich je dnes již zakázáno z důvodu jejich škodlivosti pro lidské zdraví a/nebo životní prostředí.
- Nová zjištění stimulují další omezení množství a počtu látek s antimikrobiálním účinkem, a proto je třeba hledat nové alternativy antimikrobiální ochrany.
- Nanočástice poskytují nové přístupy k vývoji antimikrobiálních materiálů, neboť nanočástice oxidů kovů vykazují potenciál pro snížení mikrobiální kontaminaci a současně mohou příznivě ovlivnit strukturní vlastnosti nátěrového filmu.

SYNTÉZA AKRYLÁTOVÝCH LATEXŮ

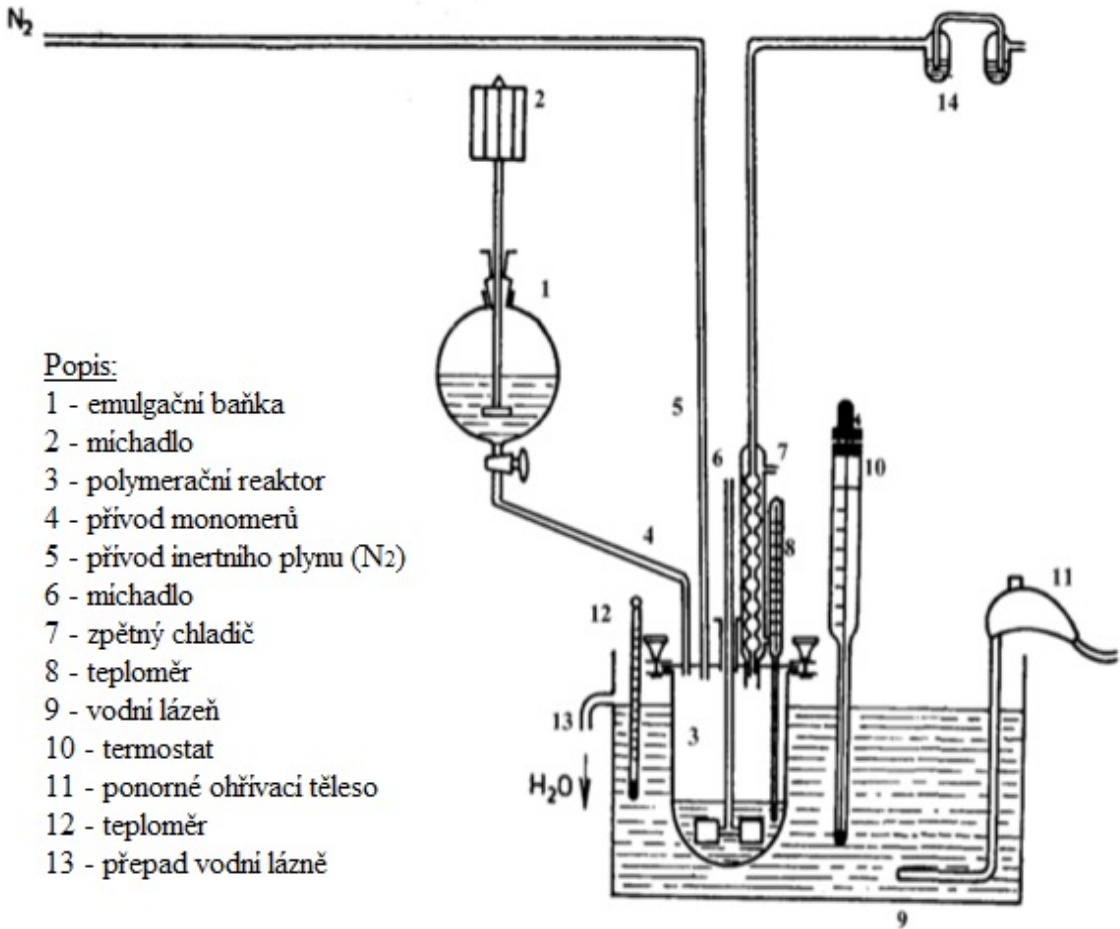
Monomer	Zkratka	Chemický vzorec	Výrobce
Methylmethakrylát	MMA	<chem>CC(=O)OC=C</chem>	Sigma-Aldrich s.r.o.
Butylakrylát	BA	<chem>CCCCOC(=O)C=C</chem>	Sigma-Aldrich s.r.o.
Kyselina methakrylová	KMA	<chem>CC(=O)C=C</chem>	Sigma-Aldrich s.r.o.
Diacetonakrylamid	DAAM	<chem>CC(=O)NC(C)CC(=O)C=C</chem>	Sigma-Aldrich s.r.o.

Nanočástice La_2O_3

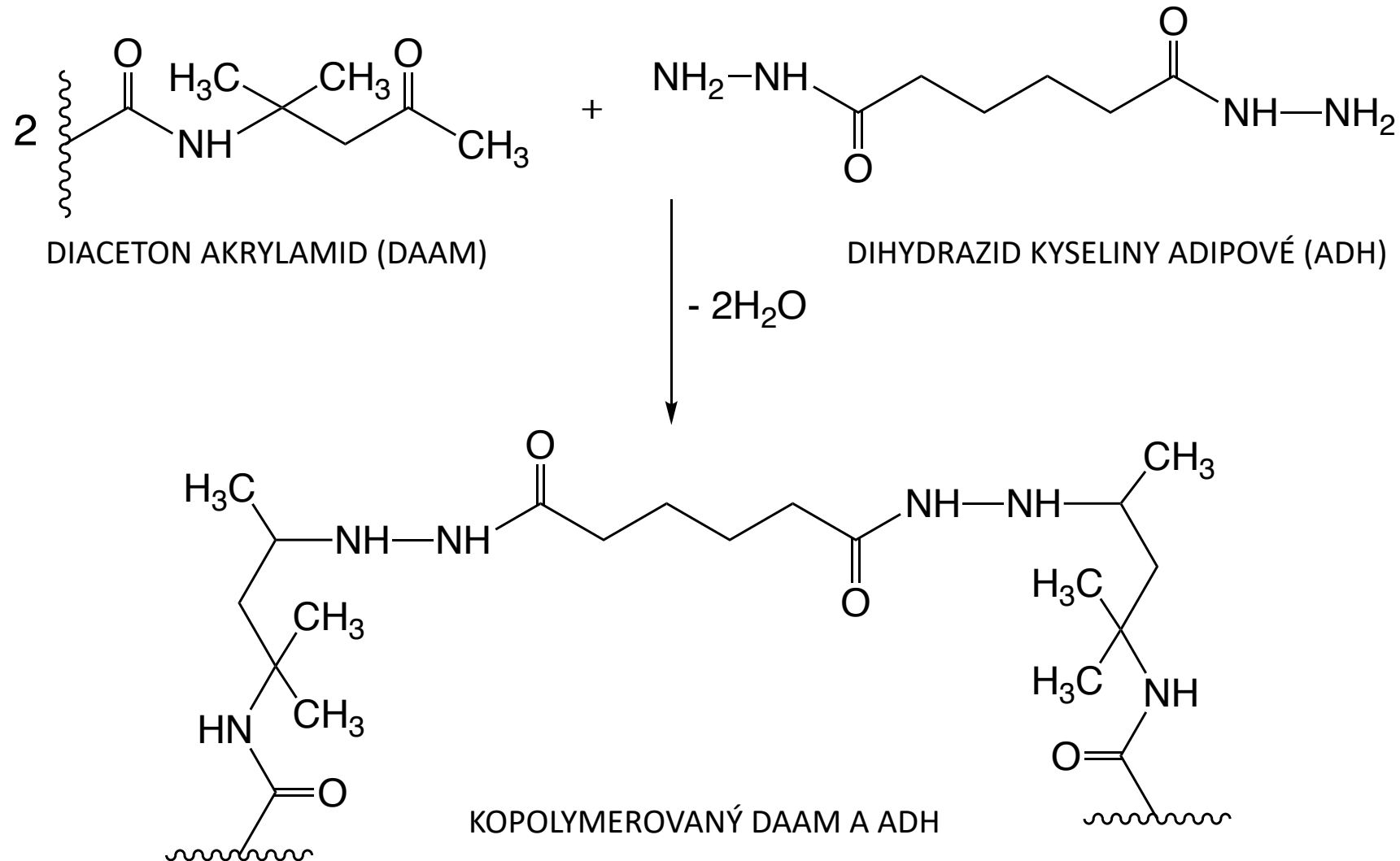

Poměr monomerů a nanočástic latexových disperzí

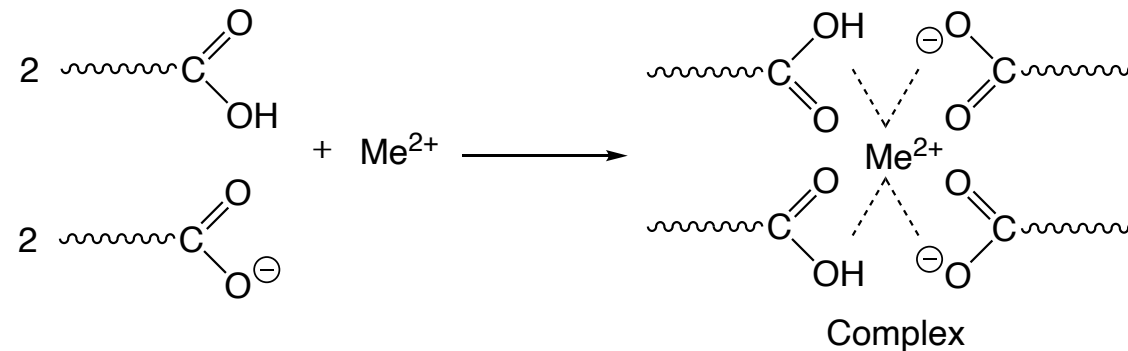
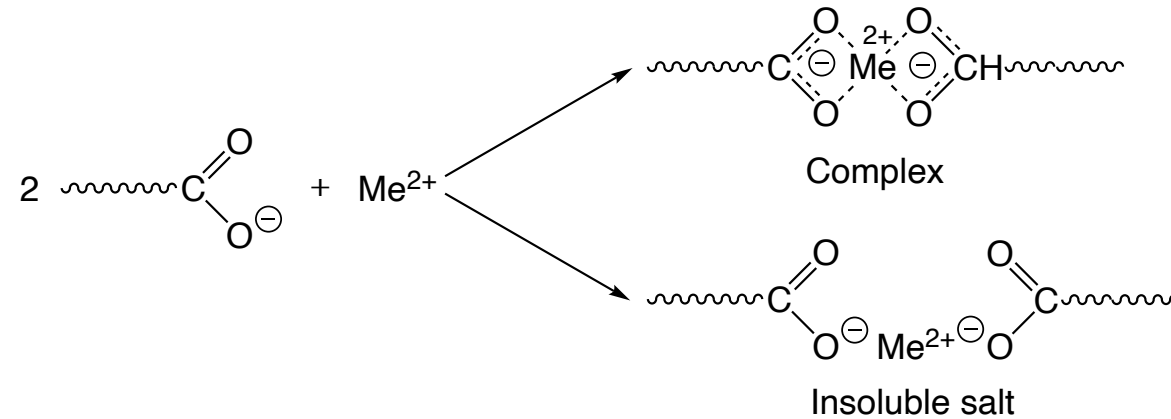
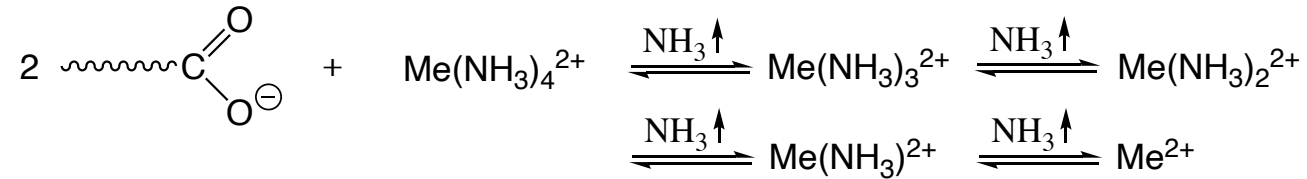
Latex	1. Fáze [g] MMA/BA/KMA	2. Fáze [g] MMA/BA/KMA/DAAM/ La_2O_3
$\text{L}_{\text{La}_2\text{O}_3}$	86/106/8	72/104/8/10/2-6
L_0	86/106/8	72/104/8/10/0

KETO-HYDRAZIDOVÉ POST-SÍŤOVÁNÍ

MOŽNÁ INTERAKCE KOVOVÝCH IONTŮ S KARBOXYLOVÝMI SKUPINAMI

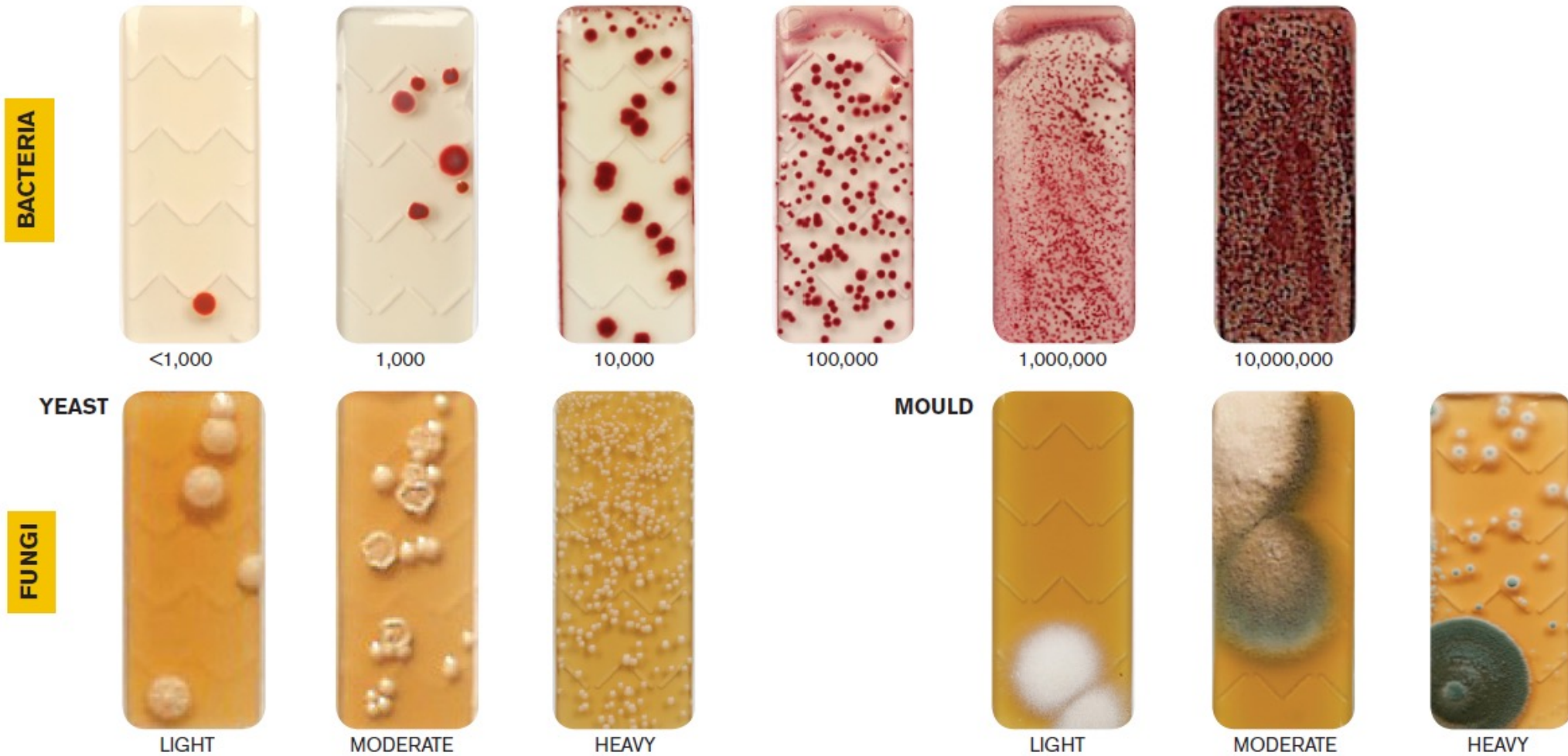

VÝSLEDKY

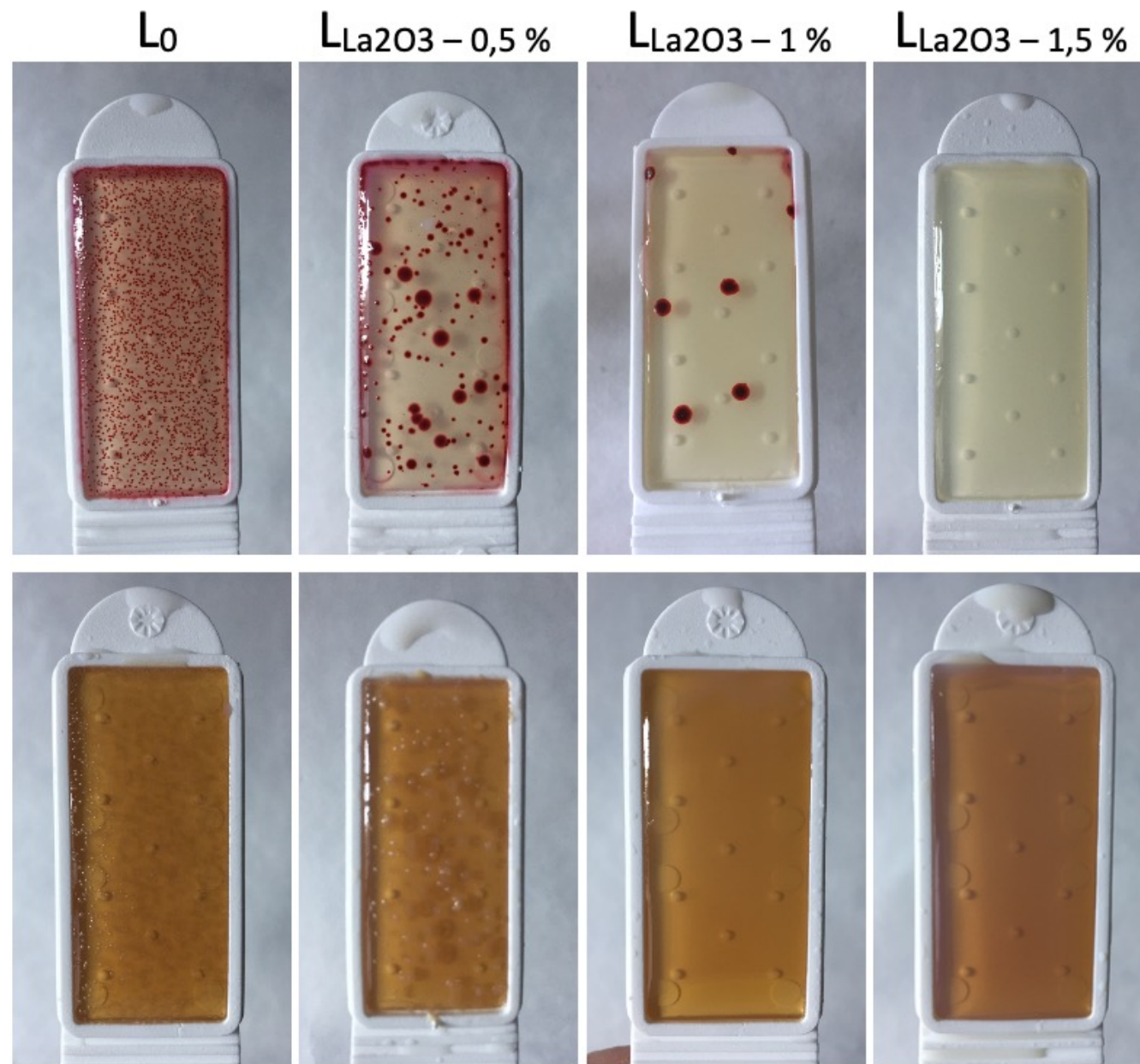

CHARAKTERIZACE SYNTETIZOVANÝCH LATEXŮ

Antimikrobiální účinnost vodných disperzí:
antibakteriální účinnost (nahore) a antifungální účinnost (dole)

STABILITA PŘI SKLADOVÁNÍ

Vzorek	V den syntézy			Po skladování		
	Viskozita [mPa.s]	Velikost částic [nm]	Zeta-potenciál [mV]	Viskozita [mPa.s]	Velikost částic [nm]	Zeta-potenciál [mV]
L ₀	19,3	105,4 ± 1,9	-39,0 ± 1,7	22,1	106,3 ± 1,2	-37,0 ± 1,3
L _{La2O3 – 0,5 %}	20,9	92,7 ± 0,7	-47,1 ± 1,4	21,8	92,1 ± 1,2	-44,3 ± 1,5
L _{La2O3 – 1 %}	22,4	117,6 ± 1,4	-43,8 ± 0,8	24,3	118,6 ± 1,1	-43,3 ± 1,0
L _{La2O3 – 1,5 %}	25,6	119,3 ± 1,7	-39,0 ± 0,8	27,9	120,6 ± 2,4	-38,0 ± 1,4

Stanovení velikosti částic a zeta-potenciálu bylo provedeno pomocí dynamického rozptylu světla na přístroji Zetasizer Nano ZS (Malvern Panalytical, UK).

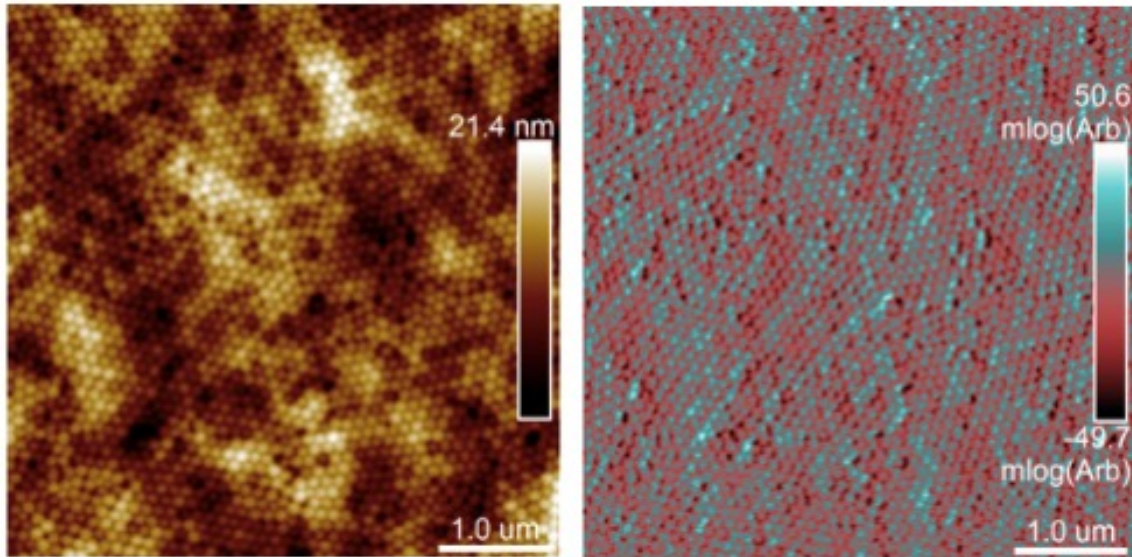
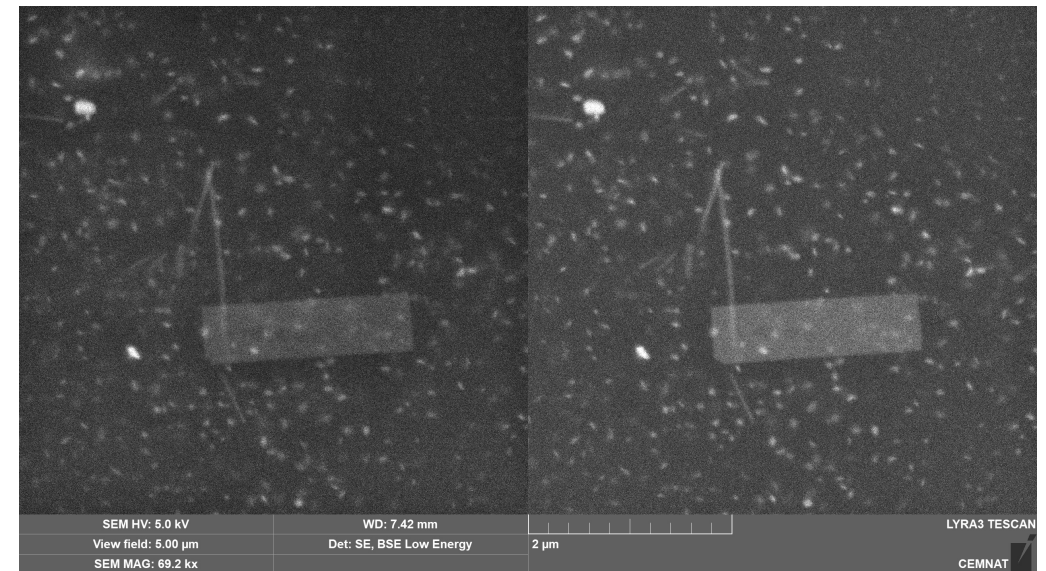
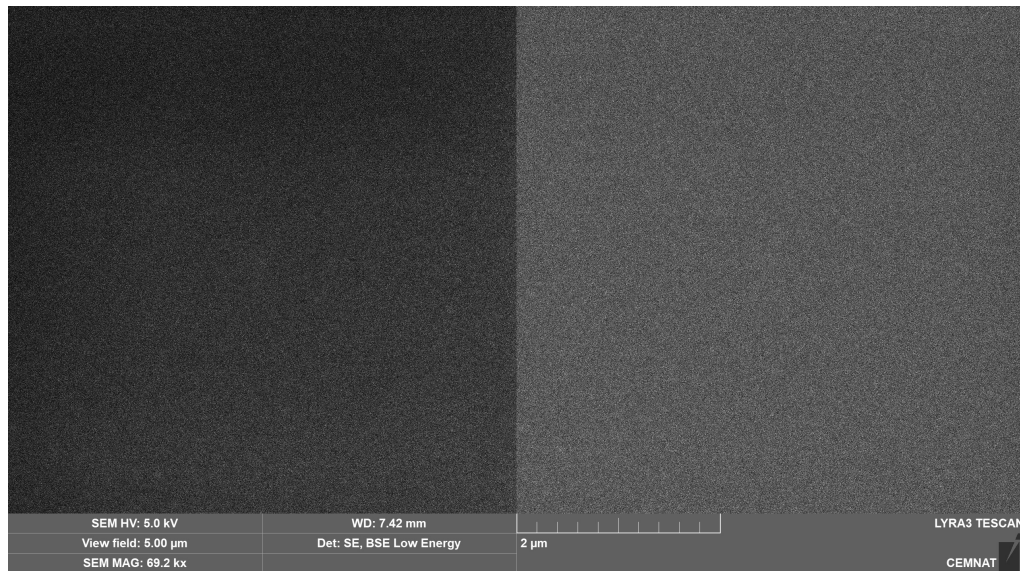
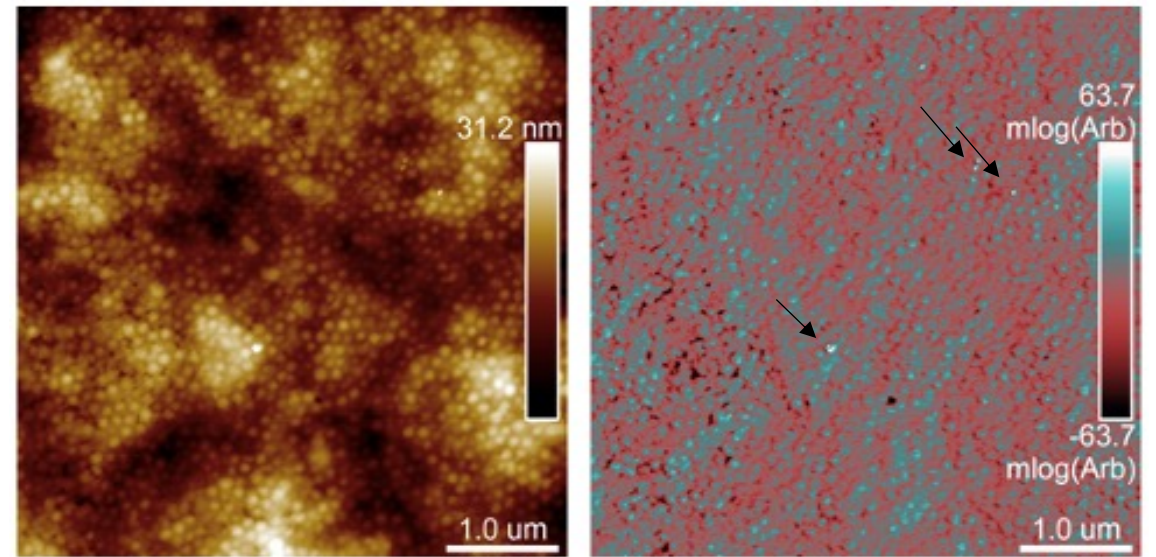
ČSN ISO 2555

REÁLNÝ OBSAH NANOČÁSTIC

Vzorek	Teoretická koncentrace nanočástic [%]	Obsah popela [%]	Reálná koncentrace nanočástic [%]
L ₀	0	0,365	0
L _{La2O3 – 0,5 %}	0,5	0,815	0,45
L _{La2O3 – 1 %}	1	1,279	0,91
L _{La2O3 – 1,5 %}	1,5	1,602	1,24

- Obsah vložených anorganických nanočástic ve vysušených latexových povlakových filmech byl stanoven pomocí obsahu popela dle normy ČSN EN ISO 3451-1.

L_0 $L_{\text{La}_2\text{O}_3}$

Přítomnost a rozmístění nanočástic: na povrchu nátěrového filmu pomocí AFM (nahore) a uvnitř nátěrového filmu pomocí SEM (dole)

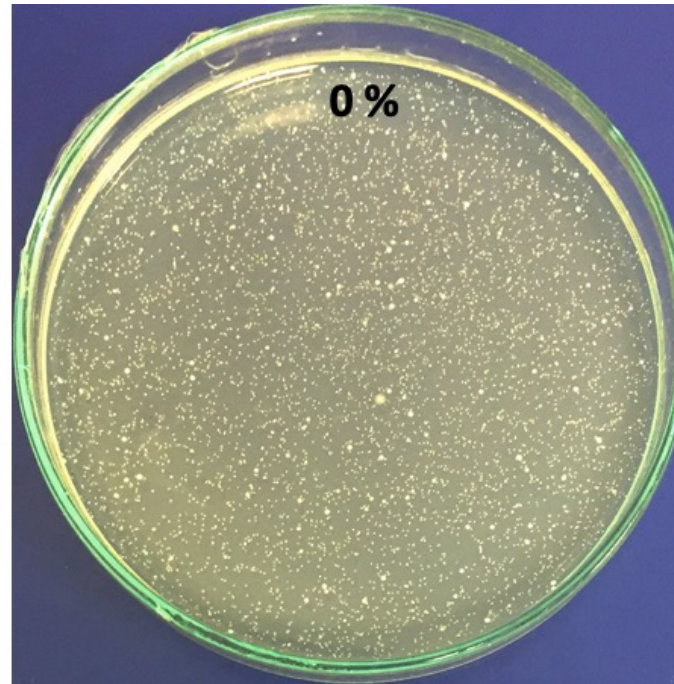
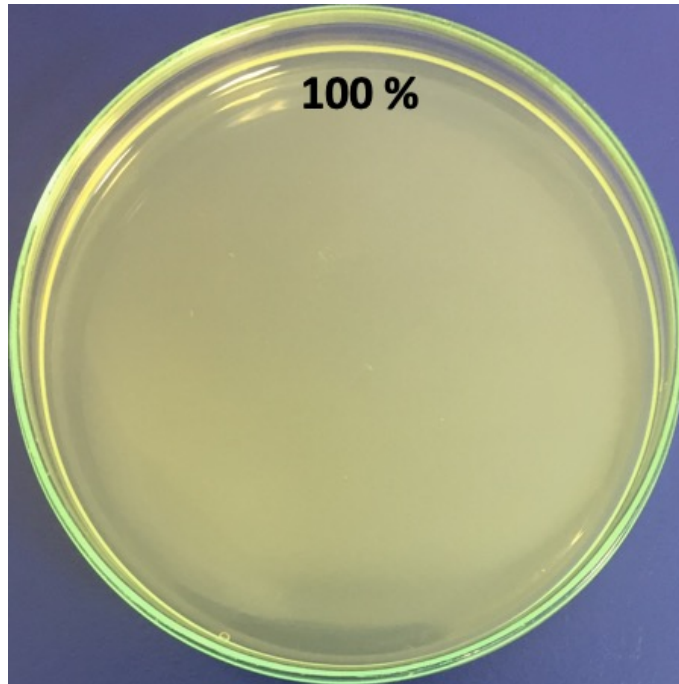

ANTIBAKTERIÁLNÍ ÚČINNOST FILMŮ

- Stanovení antibakteriální účinnosti nátěrových filmů (ISO 22196)

Příklady účinnosti

Použité bakterie:

Staphylococcus aureus

Escherichia coli

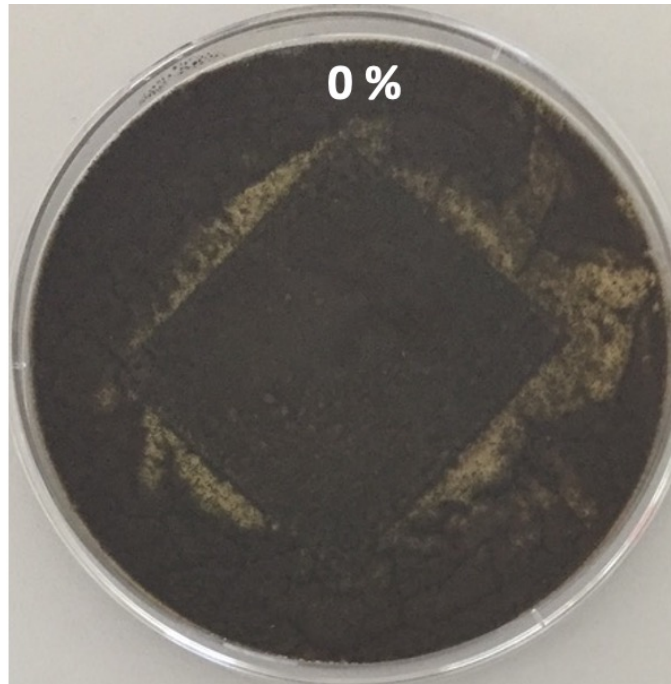
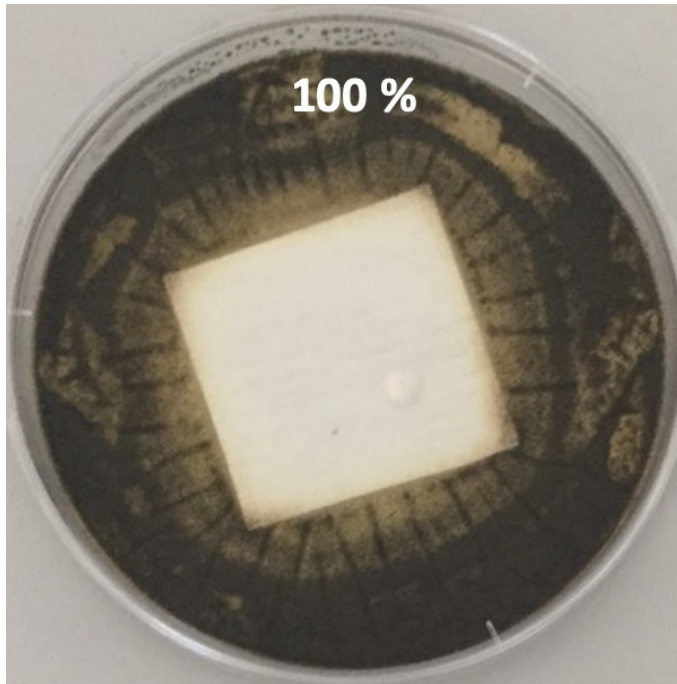
Klebsiella pneumoniae

ANTIFUNGÁLNÍ ÚČINNOST FILMŮ

- Stanovení antifungální účinnosti nátěrových filmů (na základě ASTM D5590)

Příklady účinnosti

Použité plísně:

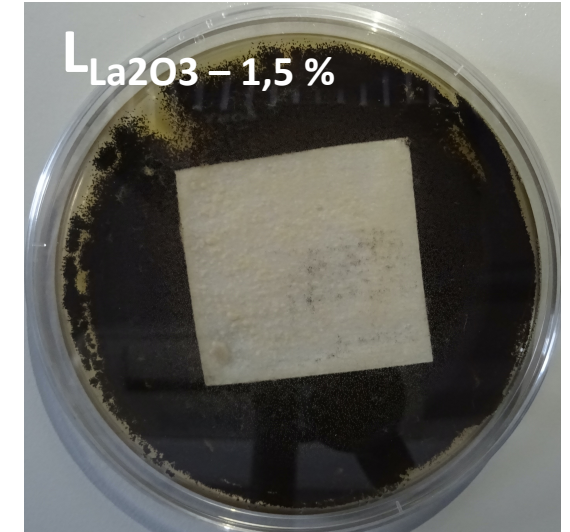
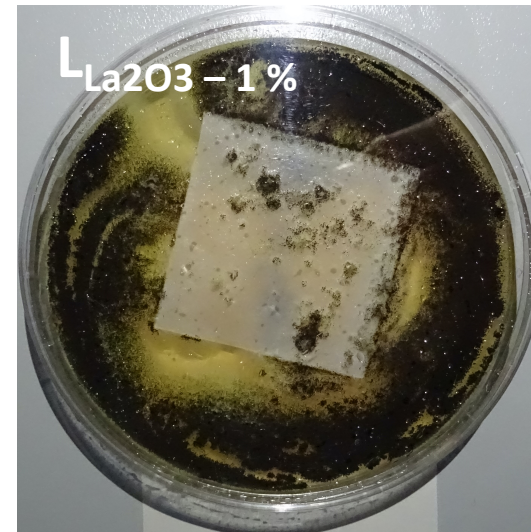
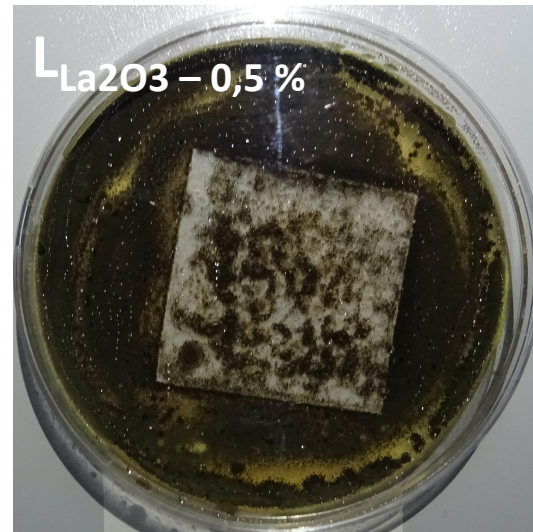
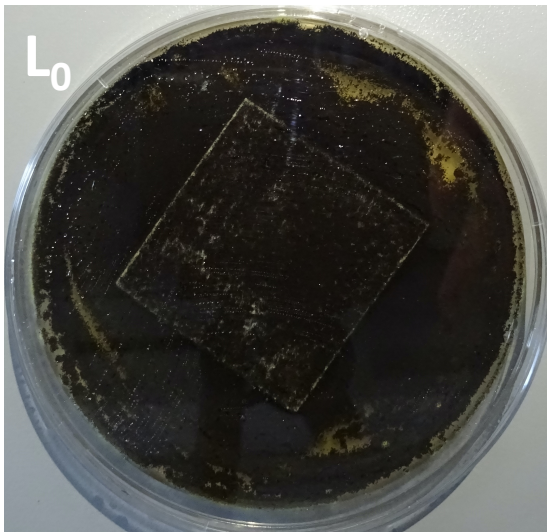
Penicillium chrysogenum

Aspergillus brasiliensis

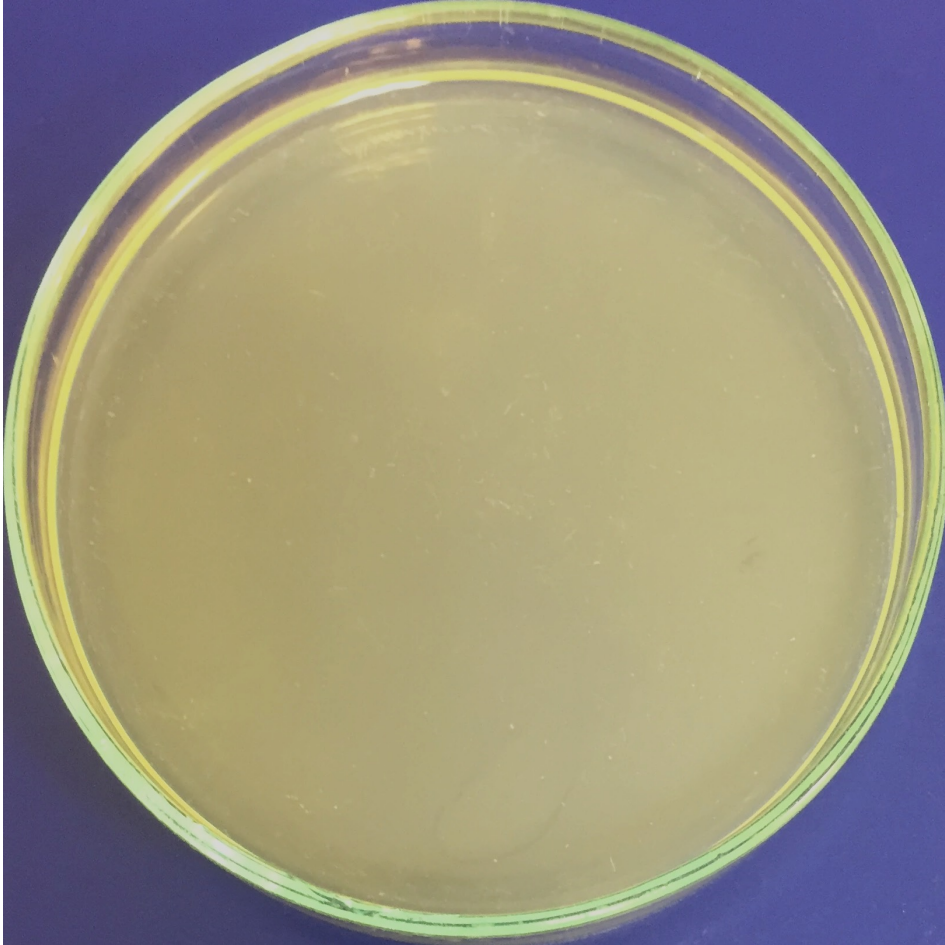
ANTIMIKROBIÁLNÍ ÚČINNOST FILMŮ

Vzorek	Antimikrobiální účinnost [%]				
	<i>S. aureus</i>	<i>E. coli</i>	<i>K. pneumoniae</i>	<i>P. chrysogenum</i>	<i>A. brasiliensis</i>
L ₀	0	0	0	0	0
L _{La2O3 – 0,5 %}	20	20	0	20	20
L _{La2O3 – 1 %}	50	80	30	80	80
L _{La2O3 – 1,5 %}	100	100	100	100	100

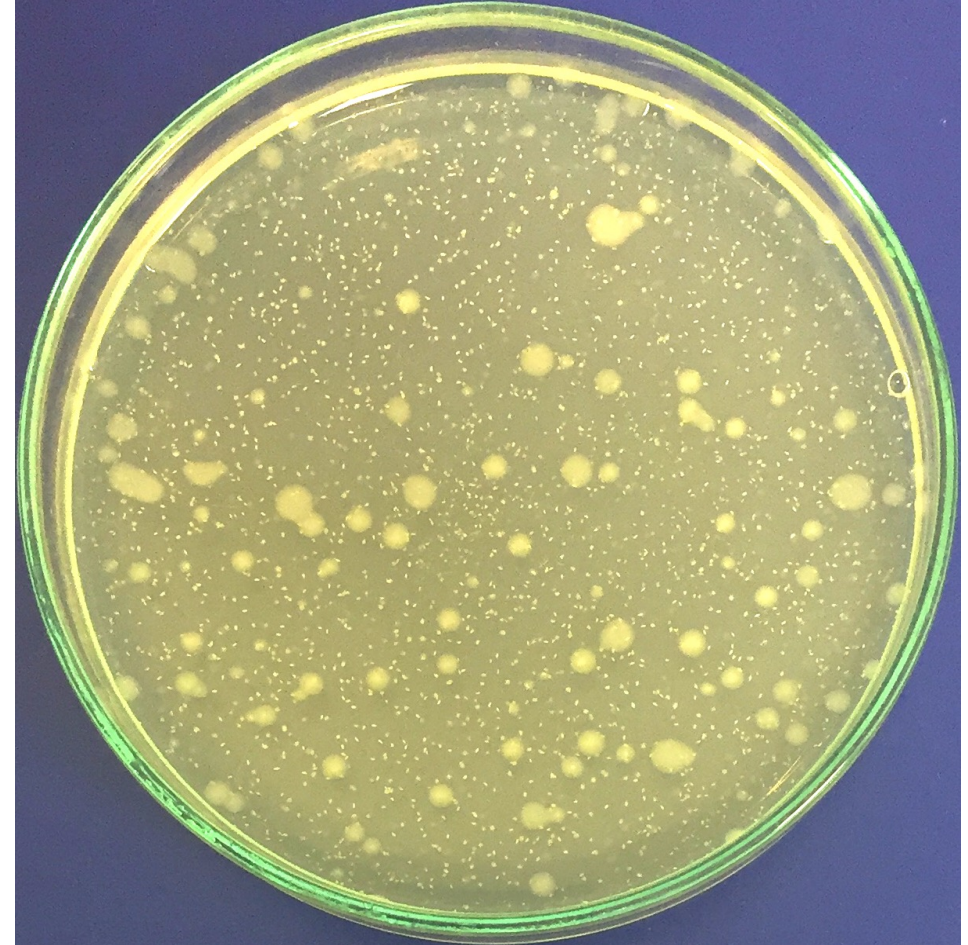

$L_{\text{La}_2\text{O}_3} - 1,5 \%$

L_0

Antibakteriální účinnost nanočástic La_2O_3 vůči *E. coli*

FYZIKÁLNĚ-MECHANICKÉ VLASTNOSTI A CHEMICKÁ ODOLNOST FILMŮ

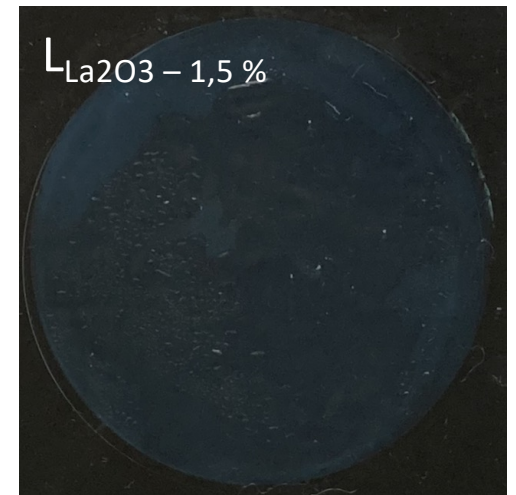
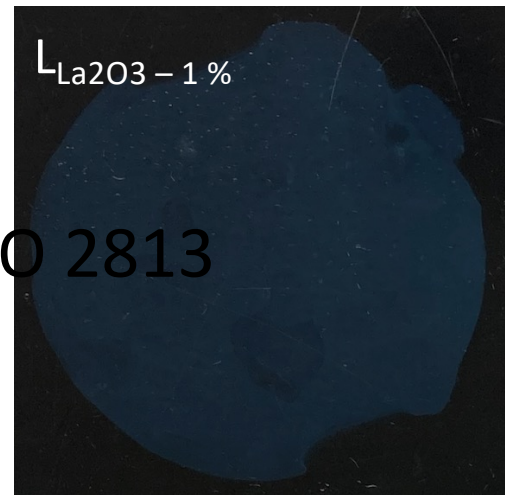
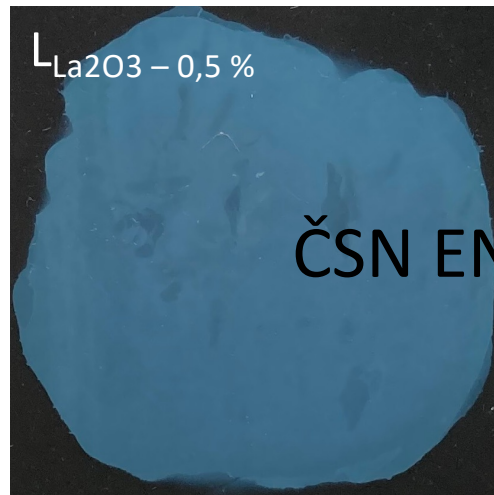
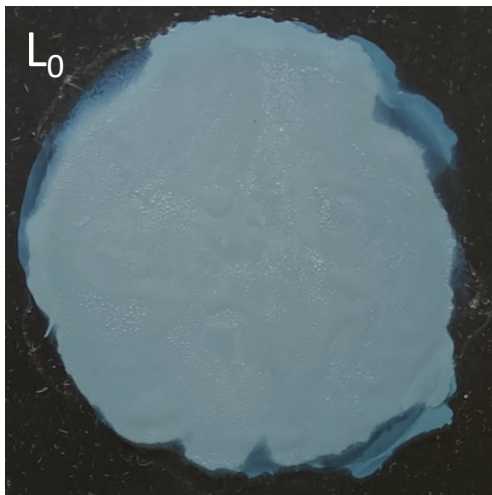
Vzorek	Hustota zesítnění – M_c [g/mol]	Povrchová tvrdost [%]	Odolnost proti úderu [-]	MEK [s]
L_0	76.532 ± 845	$27,0 \pm 0,6$	>100	28 ± 5
$L_{La2O3 - 0,5 \%}$	26.186 ± 725	$36,5 \pm 0,6$	50	53 ± 9
$L_{La2O3 - 1 \%}$	20.459 ± 273	$39,3 \pm 0,8$	60	178 ± 14
$L_{La2O3 - 1,5 \%}$	12.836 ± 445	$40,8 \pm 1,0$	75	223 ± 17

Pro výpočet hustoty zesítnění byla využita teorie Floryho a Rehnera, která je vyjádřena jako M_c ČSN EN ISO 7612-2
- průměrná molekulová hmotnost mezi síťovacími uzly.

FYZIKÁLNÍ VLASTNOSTI FILMŮ

Vzorek	Lesk [GU]	Transparence [%]	Bělení vodou [rel. %]
L_0	$79,2 \pm 0,3$	$90,5 \pm 0,4$	45,5
$L_{La2O3 - 0,5 \%}$	$77,9 \pm 0,2$	$90,1 \pm 0,3$	39,5
$L_{La2O3 - 1 \%}$	$77,6 \pm 0,3$	$90,6 \pm 0,4$	13,0
$L_{La2O3 - 1,5 \%}$	$77,7 \pm 0,4$	$90,3 \pm 0,2$	2,2

ČSN EN ISO 2813

ZÁVĚR

ZÁVĚREČNÉ SHRNUÍ

- Tato studie se zbývá hygienickými povlaky na bázi akrylátových latexů využívající jako antibakteriálního aditivum nanočástic La_2O_3 .
- Ukázalo se, že práškové nanočástice lze začlenit do latexu již během procesu emulzní polymerace a takto připravené latexy jsou dlouhodobě stabilní.
- Bylo prokázáno, že nanočástice La_2O_3 poskytují antibakteriální účinnost, a to jak nátěrových filmů, tak kapalných polymerních disperzí, přičemž antimikrobiální účinnost rostla s rostoucí koncentrací nanočástic La_2O_3 .
- Dále bylo zjištěno, že nanočástice La_2O_3 fungují jako účinná iontová zesíťovadla poskytující vynikající odolnost vůči MEK a bělení vodou a to bez snížení lesku a průhlednosti povlaku.

Děkuji za
pozornost 😊

CHARAKTERIZACE LATEXŮ

- Stanovení obsahu koagulátů a hrubých nečistot pomocí síťové analýzy (ČSN 64 9008)
- Stanovení obsahu netěkavých látek – sušiny (ČSN EN ISO 3251)
- Stanovení pH (ČSN EN ISO 787-9)
- Stanovení minimální filmotvorné teploty – MFFT (ISO 2115)
- Stanovení stability během skladování (koagulát, viskozita, velikost částic, Zeta-potenciál)

HODNOCENÍ NÁTĚROVÝCH FILMŮ

- Stanovení reálného obsahu nanočástic v nátěrovém filmu (ICP-OES)
- Stanovení hustoty zesíťení
- Zkouška tlumení kyvadla – kyvadlo typu Persoz (CSN EN ISO 1522)
- Zkouška rychlou deformací – odolnost proti úderu (CSN EN ISO 6272-2)
- Stanovení odolnosti vůči methylethylketonu (ASTM D 4752-10)